

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนวัดบางนาออก เขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ๒. เพื่อเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ๓. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนวัดบางนาออก เขตบางนา กรุงเทพมหานคร และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากนักเรียนดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

๕.๑.๑ อภิปรายข้อมูลของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ -๖ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนวัดบางนาออก จำแนกตาม เพศ, อายุ, ชั้นเรียน มีดังนี้

พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาเป็นชาย จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐ และรองลงมา เป็นหญิง จำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็น ร้อยละ ๔๙.๘, นักเรียนชั้นประถมศึกษา มีอายุอยู่ระหว่าง ๗-๑๒ ปี จำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๗ รองลงมา มีอายุระหว่าง ๑๓-๑๕ ปี จำนวน ๑๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔, กำลังศึกษาอยู่ระหว่างชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕, รองลงมา คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕, และศึกษาอยู่ระหว่างชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐,ตามลำดับ

๕.๑.๒ อภิปรายข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ -๖ ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนวัดบางนาออก เขตบางนา กรุงเทพมหานคร พิจารณาโดยภาพรวม ทั้ง ๕ ด้าน มีดังนี้

๑) ความคิดเห็นโดยภาพรวม พบว่า นักเรียนส่วนมาก ให้ความสำคัญการสอนด้านการจัดทำแผนการสอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ ด้านวัดและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามลำดับ

๒) ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญ ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก, รองลงมา คือ เนื้อหาวิชาสอนมีความเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน เนื้อหาวิชาสอนเรียงลำดับจากง่ายไปหายากทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้มากขึ้น, เนื้อหาวิชาสอนทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาพระพุทธศาสนา อย่างถูกต้อง, และให้ความสำคัญน้อยสุด คือ เนื้อหารายวิชาส่งเสริมคุณภาพในการดำรงชีวิต ตามลำดับ

๓) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก, รองลงมา คือ ครูบอกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนรู้ก่อนการเรียนการสอนและตรงกับความต้องการเรียนรู้และการเรียนรู้ในห้องเรียน จุดประสงค์การเรียนรู้มีการส่งเสริมให้นักเรียนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และนักเรียนให้ความสำคัญน้อยสุด คือ จุดประสงค์การเรียนรู้มีการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับ

๔) ด้านจัดทำแผนการสอน พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญ ด้านการจัดทำแผนการสอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก, รองลงมา คือ ครูจัดทำแผนการเรียนตรงกับมาตรฐานตัวชี้วัดแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตรรายวิชาที่จัดการสอนอย่างต่อเนื่องประจำทุกสัปดาห์และนักเรียนให้ความสำคัญน้อย คือ ครูจัดทำแผนการเรียนตรงตามความต้องการของนักเรียน ตามลำดับ

๕) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามกับมาตรฐานตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตรการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก กิจกรรมการเรียนการสอนครูให้นักเรียนได้ฝึกสมาธิก่อนเข้าการเรียนทุกครั้ง อยู่ในระดับมาก และให้ความสำคัญน้อย คือ กิจกรรมการเรียนการสอน มีวิทยากรมาบรรยาย เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

๖) ด้านวัดและประเมินผล พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญ ด้านคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ มีการวัดและประเมินผลในระดับเขตพื้นที่การศึกษา การวัดและประเมินผลระดับสถานศึกษา และนักเรียนให้ความสำคัญน้อยสุด คือ มีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ประเมินตรงภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตามลำดับ

๕.๑.๓ อภิปรายและวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔,๕,๖ โรงเรียนวัดบางนาออก ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยภาพรวม เปรียบเทียบตาม เพศ อายุ ชั้นเรียน พบว่า นักเรียนมีต่อการจัดกิจกรรมการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของผู้บริหาร ครูและพระอาจารย์มีการจัดการเรียนสอนคล้ายกัน ไม่มีอุปสรรคทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาและไม่มีวิธีการสอนที่มีความหลากหลาย

๕.๑.๔ อภิปรายข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรม

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแก่โรงเรียนวัดบางนาออก เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่ควรนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาต่อไป

๑) ควรจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้เป็นที่น่าสนใจและมีความทันสมัย เช่น เกมคุณธรรม กิจกรรมคุณธรรม ประกอบการเรียนและมีสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

๒) ควรเชิญวิทยากรพิเศษไปบรรยาย เรื่อง พระพุทธศาสนาและมีการประเมินผลหลังการเรียนการสอนทุกครั้ง

๓) อยากให้ทางโรงเรียนจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนามากกว่านี้

๔) ไม่อยากเห็นเวลาสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้บันทึกหรือจดบันทึกมากเกินไป ค่อย ๆ สอน ไม่ควรรีบเร่งจนเกินไปทำให้นักเรียน เรียนไม่เข้าใจ

๕) ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพระพุทธศาสนาเพื่อได้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

๖) การสอนวิชาพระพุทธศาสนาอยากให้ครูหรือพระอาจารย์ยกตัวอย่าง ประกอบการเรียนการสอนให้มีความเข้าใจหรือกิจกรรมฝึกสมาธิให้นักเรียนมีจิตสงบมากขึ้น

๗) อยากให้พระอาจารย์หรือครูใช้ระบบ IT ช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพราะสาระการเรียนรู้วิชามีสาระมากยากที่จะเข้าใจได้ง่าย

๘) อยากให้พระอาจารย์สอนในรายวิชาพระพุทธศาสนาทำสอนสนุกไม่เครียด

๙) อยากให้มีการจัดประกวดการเล่านิทานเรื่อง เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาประกวดกันในช่วงการเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นกรณีตัวอย่าง

๑๐) อยากให้ครูหรือพระอาจารย์ปฏิบัติเรื่องมารยาทให้แก่นักเรียน

๕.๒ การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนวัดบางนาออก เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ประเด็นที่นำมาอภิปรายโดยรวม ๕ ด้าน ดังนี้

๑) ผลการอภิปรายข้อมูลของนักเรียน

การอภิปรายผลด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนวัดบางนาออก พบว่า นักเรียนส่วนมากกำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔,๕,๖ และนักเรียนมีอายุอยู่ระหว่าง ๗-๑๒ ปี รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง ๑๓-๑๕ ปี ตามลำดับ

๒) ผลการอภิปรายข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

อภิปรายผลข้อมูลด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนวัดบางนาออก พบว่า

๑) ด้านการศึกษาหลักสูตร พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญด้านหลักสูตรพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก เพราะเนื้อหาวิชาที่มีการส่งเสริมด้านคุณภาพในการดำรงชีวิตสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาพระพุทธศาสนา เนื้อหาวิชาสอนเรียงลำดับจากง่ายไปหายากนักเรียนเข้าใจมากขึ้นเหมาะสมกับนักเรียนสังคมและท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้อง สำนักนวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้ศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาว่า สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาหรือจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ พุทธธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนด้วยหลักพุทธธรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เช่นหลักสูตรสถานศึกษา มีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่สะท้อนการพัฒนาไตรสิกขาไปพร้อมกันหรือการจัดหน่วยการเรียนรู้ทุกชั้นให้มีการบูรณาการพุทธธรรมในการเรียนรู้และปฏิบัติ หรือการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งนำพุทธธรรมมาเป็นฐานในการคิด หรือเป็นเกณฑ์ตรวจสอบการเรียนรู้การปฏิบัติ หรือเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่หลักธรรมในการพัฒนาตน และผู้อื่น ประสานร่วมมือกับวัด / คณะสงฆ์ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งสาระพระพุทธศาสนา และกลุ่มสาระหรือกิจกรรมอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนาในบริบท ต่างๆ ทั้งนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้ควรมีลักษณะ “สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น” โดย นักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้การพัฒนาทั้งด้านกาย (กาย

ภาวนา) ด้านความประพฤติ (ศีล ภาวนา) ด้านจิตใจ (จิตตภาวนา) และด้านปัญญา (ปัญญาภาวนา) โดยมุ่งให้นักเรียนมีคุณลักษณะ “กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น” เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนและสังคมโดยไม่ เบียดเบียนผู้ใดและเกื้อกูลในการพัฒนาวัฒนธรรมแสงปัญญาและวัฒนธรรมเมตตา เช่น “การกิน อยู่ เป็น” เพื่อยังประโยชน์ในการดำรงชีวิตที่อยู่ได้เหมาะสมเป็นไปตามคุณค่าแท้ หรือ “การดู ฟัง เป็น” เพื่อเน้นประโยชน์ในการเรียนรู้เพิ่มพูนปัญญา

๒) ด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญต่อจุดประสงค์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก เพราะทุกครั้งที่ครูหรือพระอาจารย์สอนมีการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนรู้ก่อนทุกครั้ง จุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาของหลักสูตร มีการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตรงกับความต้องการและการเรียนรู้ในท้องถิ่นส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระมหาสุฉันท์ สุมงคล ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑ กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนจำนวน ๕ โรงเรียน รวมทั้งสิ้น ๖๑๗ คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า: การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา ทั้ง ๕ ด้านคือเนื้อหาสาระ วิชาพระพุทธศาสนา กระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง บริบททางกายภาพด้านสื่อการเรียนรู้ และการเรียนรู้แบบประสานร่วมมือ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบททางกายภาพด้านสื่อการเรียนรู้ มีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมา คือด้านการเรียนรู้แบบประสานร่วมมือ และต่ำที่สุด คือด้านกระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความผูกพันซึ่งกันและกันอันจะนำมาสู่การร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของเยาวชนให้ดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขได้ในสังคม

๓) ด้านการทำแผนการสอน พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญต่อแผนการสอน การเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก เพราะครูมีการวางแผนการจัดทำแผนการจัดเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องประจำปีสัปดาห์แผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ

เนื้อหาในหลักสูตรรายวิชาสอนตรงกับมาตรฐานตัวชี้วัดแผนการเรียนตรงตามความต้องการของนักเรียนและหลังจบการสอนครูนำแผนการสอนมาวิเคราะห์เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

๔) ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก ทางโรงเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตรตรงตามกับมาตรฐานตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลาง นักเรียนได้ฝึกสมาธิก่อนเข้าการเรียนทุกครั้ง มีวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ มีการมอบหมายให้นักเรียนทำรายงานทุกสัปดาห์ การสอนมีการยกตัวอย่างประกอบทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับ **พระครูธรรมศาสนโมสิต** ได้ศึกษา เรื่อง ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๔ ของคุรุสภักัดกรมสามัญศึกษา อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอน พบว่า ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ที่ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏ เช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาต้องให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติจริงตามโอกาสอันควร สร้างความเชื่อและศรัทธาให้เกิดแก่ผู้เรียน สามารถน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และการจัดการเรียนการสอนจะให้ประสบผลสำเร็จครูต้องเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจและต้องการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ครูมีปัญหาเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้สอนไม่ได้จบวิชาพระพุทธศาสนาโดยตรงทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางด้านพระพุทธศาสนาโดยตรง เป็นครูที่อยู่ในหมวดสังคมศึกษา และมาจากหมวดวิชาอื่นๆ เกือบทุกวิชา ที่มาช่วยสอนในรายวิชา

๕) ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญต่อการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก เพราะมีการวัดและประเมินผลการเรียนกำหนดเกณฑ์ตามมาตรฐาน ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ครอบคลุมตามเนื้อหาในหลักสูตร มีการวัดและประเมินผลระดับสถานศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ **พระมหาสมศักดิ์ วิทยาสิงห์** ได้ศึกษาเรื่อง หลักสูตรพระพุทธศาสนาภายใต้นโยบายปฏิรูปการศึกษาผลการวิจัยพบว่า ๑) ด้านความสมดุลเหมาะสมกับผู้เรียน มีการจัดเนื้อหาการเรียนรู้ง่ายไปหายากหรือจากรูปธรรมไปสู่

นามธรรม สามารถพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และปัญญาตามวุฒิภาวะและสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงวัย ด้วยการจัดเนื้อหาให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงช่วงชั้น ๒) ด้านพัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพ หลักสูตรมีสาระการเรียนรู้ที่ฝึกฝนพัฒนาศักยภาพได้ครบทุกด้าน ทั้งด้านพฤติกรรมทางกาย และวาจา ฝึกหัดจิตใจให้เป็นสมาธิ และพัฒนาความรู้คือ ปัญญา ด้วยการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ตามไตรสิกขา ๓) ด้านความเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง สิ่งแวดล้อมรอบตัวมีการกำหนดกรอบใหญ่ของการเรียนรู้ในเรื่องการอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม และวัตถุด้วยการนำข้อมูลที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมรอบตัวมาเป็นกรณีตัวอย่างในการเรียนรู้ และหลักสูตรเปิดโอกาสให้สถานศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาจัดการเรียนรู้ ๔) ด้านหลักสูตรบูรณาการ มีการจัดสาระการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการได้ในวิชาเดียวกันและบูรณาการเข้ากับทุกวิชา ด้วยการจัดเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงตลอดเนื้อหาตลอดชั้นเรียน บูรณาการข้ามวิชา ด้วยการเรียนเรื่องการบริหารจิต เจริญปัญญา บูรณาการจริยธรรมเข้าในระบบจริยธรรมด้วยกัน เพราะครูทุกคนถือว่าเป็นผู้สอนจริยธรรม

๓) ผลการอภิปรายผลเปรียบเทียบข้อมูลความคิดเห็นนักเรียน

อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นนักเรียนชั้น ประถมศึกษา ปีที่ ๔,๕,๖ ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยภาพรวม จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นเรียน ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา พบว่า นักเรียนมีส่วนมากมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของผู้บริหาร/ครูและพระอาจารย์ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

๔) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

อภิปรายผลการศึกษาแนวทางการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียน วัดบางนาออก เขตบางนา กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

๑) ด้านการศึกษาหลักสูตร

(๑) ควรมีการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษาอย่างจริงจังไม่ให้หน่วยงานซ้ำซ้อนและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตร

(๒) มีการสำรวจความต้องการของชุมชน,ท้องถิ่น, นักเรียน, ครู, คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้มาของหลักสูตรที่สนองความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด

(๓) การจัดสาระการเรียนรู้หลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒) ด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

(๑) จุดประสงค์การเรียนรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนการสอน

(๒) ก่อนการเรียนการสอนครูมีการแจ้งหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ในวิชา

(๓) จุดประสงค์การเรียนรู้มีการลำดับความจากง่ายไปหายาก

๓) ด้านการทำแผนการสอน

(๑) มีการกำหนดการจัดทำแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา

(๒) มีการจัดทำแผนการเรียนการสอนประจำทุกสัปดาห์

๔) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

(๑) ควรมีสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้เป็นที่น่าสนใจและมีความทันสมัย เช่น เกมคุณธรรม กิจกรรมคุณธรรม ประกอบการเรียน

(๒) สื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

(๓) ควรเชิญวิทยากรพิเศษไปบรรยาย เรื่อง พระพุทธศาสนาและมีการประเมินผลหลังการเรียนการสอนทุกครั้ง

๔) ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมพระพุทธศาสนาเพื่อได้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

๕) ด้านการวัดผลและประเมินผล

(๑) การกำหนดเกณฑ์การวัดประเมินผลการใช้หลักสูตรให้มีความชัดเจนเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนสอน

(๒) กำหนดจุดประสงค์การวัดและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริงอย่างเป็นรูปธรรม

(๓) กำหนดเครื่องมือการวัดและประเมินผลชัดเจน

(๔) นำข้อมูลการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสม่ำเสมอ

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาโรงเรียน วัดบางนาออก เขตบางนา กรุงเทพมหานคร สามารถนำมาเป็น ข้อเสนอแนะเป็นแนวทาง

จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแก่โรงเรียน เขตบางนา เขตการศึกษา อื่น ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร ควรนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียนชั้น ประถมศึกษา ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะของนักเรียนที่ควรนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน มีดังนี้

- ๑) ควรจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเป็นที่น่าสนใจและมีความทันสมัย
- ๒) ควรศึกษาเรื่องสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา
- ๓) ควรเชิญวิทยากรพิเศษไปบรรยาย เรื่อง พระพุทธศาสนาและมีการ ประเมินผลหลังการเรียนการสอนทุกครั้ง
- ๔) ทางโรงเรียนควรจัดกิจกรรมอบรมด้านหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้แก่ ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา
- ๕) ควรมีกิจกรรมการมีส่วนร่วมด้านเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา
- ๖) ควรมีการจัดอบรมการใช้ระบบ ITช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนาแก่ครู
- ๗) ควรจัดประกวดการเล่านิทานเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา มีการประกวดกัน ในชั้นการเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นกรณีตัวอย่าง

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะควรนำไปวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยควรนำไปวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

- ๑) ควรศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นรูปแบบการเรียนสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา
- ๒) ควรศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้ระบบ IT เข้ามาช่วยสอนในสถานศึกษา

- ๓) ควรศึกษารูปแบบการส่งเสริมการสอนพระพุทธศาสนาโดยใช้นิทานการ
เรียนรู้แบบ ๒ ภาษาเพื่อเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา
- ๔) ศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา
- ๕) ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา